

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศจะสามารถพัฒนาได้ก้าวไกลเพียงใดนั้น คุณภาพของประชากรในประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เพราะประชากรในประเทศคือแกนหลักที่สำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศ ประชากรที่มีคุณภาพจะสามารถทำให้บรรลุผลสำเร็จในการพัฒนาตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศอื่น ๆ ได้ ซึ่งในเรื่องของคุณภาพประชากร มัณฑนี ยมจินดา (2539) ได้เขียนไว้พอสรุปได้ว่าคุณภาพของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ เมื่อก้าวถึงคุณภาพของประชากรนั้นมิใช่เป็นเพียงแต่การที่ประชากรมีการศึกษาอบรมที่ดี มีผลิตภาพสูง ฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง แต่ยังหมายถึงประชากรที่มีสุขภาพอนามัยที่ดีอีกด้วย โดยภาวะสุขภาพของประชากรได้รับผลกระทบจากกระบวนการพัฒนา และในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเช่นกัน ประเทศใดก็ตามที่มีประชากรสุขภาพดี ย่อมหมายถึงการมีกำลังคนที่มีศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ในการพัฒนาคุณภาพของประชากรหรือคุณภาพของบุคคลนั้น สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรทางสังคมหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาบุคคล เพื่อให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ประเทศไทยอยู่ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย มีความจำเป็นต้องเร่งรีบช่วยกันฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ เพื่อให้มีศักยภาพเพียงพอสำหรับการแข่งขันได้ในเวทีโลก ดังที่ จีรวัดณ์ วีรังกร (2541) มีความเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการผลิตและพัฒนาบุคคล ให้มีคุณภาพและศักยภาพที่เหมาะสมต่อสภาวะการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามปณิธานการผลิตบัณฑิตของสถาบันนั้น ๆ

วิทยาลัยพยาบาลก็เช่นเดียวกัน จัดเป็นสถาบันอุดมศึกษา มีภาระกิจหลัก 4 ด้าน คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยดำเนินการตามแนวนโยบายหลักของแผนอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่งอิทธิพล ใจสมักร (2540) มีความเห็นว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างสมดุล 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรมนุษย์ที่ว่าคือ “คน” ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนา โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา เน้นการพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพ ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงระบบการบริหารจัดการให้เอื้อต่อคน

นักศึกษาพยาบาลเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของวิทยาลัยพยาบาล ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา โดยการพัฒนาคนนั้น ประพนอม รอดคำดี (2538) มีความเห็นว่าการพัฒนาจะต้องให้แต่ละบุคคลสามารถทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มศักยภาพ จนถึงพร้อมด้วยความสุขสมบูรณ์ (Wellness) ซึ่งหมายถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชีวิตทั้ง 6 ด้าน คือ ร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา การงานอาชีพ และด้านจิตวิญญาณ กระบวนการนี้มีความต่อเนื่องสัมพันธ์ โดยมุ่งพัฒนาชีวิตไปพร้อม ๆ กันทุกด้าน และรักษาสมดุลด้านต่าง ๆ ของชีวิตอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคคลนั้นได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา มีความสุขในชีวิตและหน้าที่การงาน ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคคลอื่นในสังคมและเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ

นอกจากนี้ Edlin and Golanty (1992) ยังมีความเห็นว่าการคงไว้ซึ่งระดับความสุขสมบูรณ์สูงในชีวิต จะช่วยให้บุคคลมีชีวิตที่มีความสุข และมีความหมายมากขึ้น ถ้ามีระดับความสุขสมบูรณ์ต่ำ ไม่ว่าจะเกิดโดยรวมหรือแต่ละด้าน ก็จะมีผลกระทบต่อชีวิตของบุคคลนั้นเช่นกัน ความสุขสมบูรณ์แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับสุขภาพ มีความสำคัญต่อชีวิตของบุคคลที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายในชีวิตทั้งระยะสั้นและระยะยาว ระดับความสุขสมบูรณ์สูงสามารถช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่วางไว้ได้

จะเห็นได้ว่าความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาลนั้นเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพราะภาวะสุขภาพของนักศึกษามีผลกระทบต่อความสามารถในการเรียนรู้ ดังที่ Wilson (1957) มีความเห็นว่าการเรียนรู้อด้านจิตใจมีความซับซ้อน อันเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลกับสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม การพิจารณาความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาจึงเป็นการช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นักศึกษาพยาบาลเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีความวิตกกังวลและมีความเครียดสูง เนื่องจากต้องปรับตัวทั้งในเรื่องส่วนตัวและการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งมีสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น สภาพที่อยู่อาศัยแบบหอพัก กฎระเบียบที่ทางสถาบันกำหนดขึ้น โดยเฉพาะการเรียนการสอนจะมีลักษณะเฉพาะตัวค่อนข้างจะสร้างความเครียดให้กับนักศึกษามาก ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จากการศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ปีการศึกษา 2538 พบว่า นักศึกษาทุกชั้นปีมีปัญหาการปรับตัวด้านกิจกรรมทางสังคมและการพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดร้อยละ 88.80 ปัญหารองลงมาคือ

ด้านหลักสูตรและการสอนร้อยละ 88.77 และอันดับสามคือ ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน ร้อยละ 87.04 (เปรมปรีดี อรรถมยจินดา , ศาคร พร้อมเพราะ และ ทรงศิริ ยุทธวิสุทธิ , 2539) สำหรับปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เรียงตาม ลำดับความสำคัญของปัญหามีดังนี้ ปัญหาระดับปานกลางคือ ด้านกิจกรรม ด้านการเรียน ด้านที่อยู่อาศัย และด้านสุขภาพอนามัย ปัญหาระดับน้อยคือ ด้านสังคม และด้านการเงิน (สุจินต์ ยมศรีเคน , 2536) การศึกษาสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาลพบว่านักศึกษามีปัญหา สุขภาพจิตไม่ดีมากที่สุดร้อยละ 52.5 ปัญหาสุขภาพจิตเล็กน้อยร้อยละ 34.3 สุขภาพจิตดีเพียง ร้อยละ 13.1 ส่วนใหญ่นักศึกษาต้องแยกจากครอบครัวเพื่อมาศึกษาเล่าเรียนต้องปรับตัวให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อมใหม่ จึงเกิดความรู้สึกวิตกกังวลเนื่องจากถูกแตกแยก บางรายมีอาการซึมเศร้า เบื่อหน่าย ท้อถอย ไม่อยากเรียน นักศึกษาน้องใหม่มักมีปัญหากเกี่ยวกับนักศึกษารุ่นพี่ เพราะจะต้องเผชิญกับกฎ ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ ค่านิยมและเจตคติ ซึ่งแตกต่างจากที่เคยพบ ในครอบครัวของตน มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ขัดแย้งหรือเข้ากันไม่ได้ ถ้าไม่รู้จักปรับตัวให้เข้ากับ สถานการณ์ใหม่ ๆ ก็อาจเกิดปัญหาทางจิตใจในลักษณะต่าง ๆ ได้ นักศึกษาบางคนพยายาม อย่างเต็มที่ ในการปรับปรุงตัวเอง ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ เข้ามา แต่จิตใจอีกส่วนหนึ่งไม่ยอมรับ เพราะขัดกับค่านิยมเดิมของตน จนเกิดความรู้สึกผิดขึ้น อาจทำให้รู้สึกผิดหวัง เสียใจ ซึมเศร้า และเบื่อหน่าย อีกทั้งเมื่อฝึกงานในภาคปฏิบัติ นักศึกษาต้องอยู่ในแหล่งฝึกนอกสถาบันการศึกษา ซึ่งอาจเป็นชุมชน สถานเอนามัย โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป หรือโรงพยาบาลศูนย์ เป็นต้น ทำให้ต้องย้ายที่พักบ่อย นักศึกษาก็ต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอ ในภาพรวมจึงพบว่านัก ศึกษาพยาบาลมีสุขภาพจิตไม่ดีส่วนมาก (เบญจพร แก้วมีศรี , 2539) ซึ่งอาจจะก่อให้เกิด ปัญหาต่าง ๆ ตามมา เพราะร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และจิตวิญญาณ มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งกันและกัน

เมื่อนักศึกษามีปัญหาอาจทำให้ต้องออกจากวิทยาลัย จากการวิจัยพบว่าสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลออกกลางคันคือ ทักษะไม่ดีต่อวิชาชีพ การเรียนอ่อน เจ็บป่วยทาง ด้านร่างกาย และมีปัญหาสุขภาพจิต (กุลยา ตันติผลลาชีวะ และคณะ , 2533) นอกจากนี้ พบว่านักศึกษาขาดประสบการณ์และความเข้าใจในวิธีการเรียนระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ อาศัยการเรียนรู้อย่างตัวเองแล้วปรับตัวเองไปตามลำพัง ไม่กล้าที่จะขอคำแนะนำจากอาจารย์ ที่ปรึกษา ประกอบกับอาจารย์มีจำนวนน้อยไม่ได้สัดส่วนกับนักศึกษา จึงดูแลนักศึกษาได้ไม่ทั่วถึง (ศิริรัตน์ จันทรแสงรัตน์ , 2538) และจากการวิจัยที่ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษา พบว่าปัญหาของนักศึกษาในปัจจุบันจะเป็นไปในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการปรับตัว ให้เข้ากับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการใช้ชีวิตทางการศึกษาที่เหมาะสม ด้านการ วางแผนการศึกษาที่เหมาะสม ด้านการบริหารเวลา ด้านทัศนคติทางการศึกษา ด้านการขาด

ทักษะการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และด้านส่วนตัว (จีรวัดน์ วีรังกร , 2541) ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาให้มีระดับต่ำลงได้

การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษาพบว่า มีปัญหาทั้งในลักษณะการได้รับบริการที่ไม่เพียงพอกับความต้องการขั้นพื้นฐาน และขาดการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ นักศึกษาต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบบางประการที่รู้สึกต่อต้าน เพราะกฎระเบียบต่าง ๆ ได้ปฏิบัติตามกันมาโดยมิได้ประเมินผลและปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เนื่องจากวิทยาลัยพยาบาลส่วนใหญ่ ยังไม่มีการพัฒนางานด้านกิจการนักศึกษาของตนเองเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่พบว่า งานวินัยและพัฒนาการศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานหอพักนักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ศิริรัตน์ จันทร์แสงรัตน์ , 2538) ทั้งที่กิจการนักศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุผลในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต และมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ด้านปัญญา ด้านบุคลิกภาพ คุณธรรมและสังคมสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษา ให้เติบโตอย่างเต็มที่ เป็นปัญญาชน มีความเป็นมนุษย์มีคุณธรรม มีมนุษย์สัมพันธ์อยู่ร่วมในสังคมอย่างไม่ว่างปัญหา มีประโยชน์ต่อสังคมนั้น ๆ และสุดท้ายคือมีพัฒนาการด้านจิตสำนึกและการทำประโยชน์ต่อสังคม (เกษม วัฒนชัย , 2530 อ้างถึงใน สายหยุด ศิริภากรณ์ , 2539) นอกจากนี้กิจการนักศึกษายังเป็นองค์ประกอบหลักของมาตรการที่กำหนด เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ (จีพรณ วัฒนชีพ , 2540) ซึ่งปัจจุบันงานกิจการนักศึกษาได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อกระบวนการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา (จีรวัดน์ วีรังกร , 2541) โดยงานกิจการนักศึกษาในด้านงานวินัยนักศึกษา เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับการดำเนินชีวิตทั้งในด้านวิชาการและความประพฤติทั่วไป ช่วยฝึกความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ด้านงานกิจกรรมนักศึกษาช่วยให้นักศึกษามีการพัฒนาตนเองด้านความเป็นผู้นำ ความเป็นประชาธิปไตย รู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการปะทะสังสรรค์กับสังคมภายนอก เปิดโลกกว้างให้ตนเองมากขึ้น ส่วนงานบริการหอพักนักศึกษาจะช่วยให้นักศึกษาได้รับความสะดวกสบายด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตนักศึกษา เป็นต้น (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา , 2528)

การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษาจึงมีความสำคัญ และมีผลต่อความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของประนอม รอดคำดี (2538) ที่พบว่าพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนความสุขสมบูรณ์ของนิสิตนักศึกษา และเป็นตัวแปรหนึ่งที่ร่วมกันพยากรณ์ความสุขสมบูรณ์ของนิสิตนักศึกษาได้

ด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต หรือสภาพทางจิตสังคม ล้วนแต่มีผลกระทบต่อนักศึกษาทั้งสิ้น เพราะสภาพแวดล้อมมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และพัฒนาการต่าง ๆ ของมนุษย์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

สภาพแวดล้อมมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์รวมถึงสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำ เป็นต้น อีกทั้งยังมีความจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ที่ทำงาน ยานพาหนะ เป็นต้น แต่ในขณะที่เดียวกันผลของการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมหรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ อาจเป็นผลทำให้สภาพแวดล้อมกลายเป็นของเสีย เช่น ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล อากาศเสีย น้ำเสีย เป็นต้น ซึ่งในที่สุดจะกลายเป็นของเสียที่เป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ มีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์เกิดโรคได้ ซึ่งปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิดโรคในมนุษย์ ได้แก่ เสียงดังเกินไป แสงสว่างไม่เหมาะสมกับประสาทตา การรับสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรค เช่น ไวรัส แบคทีเรีย โปรโตซัว หนอนพยาธิ เป็นต้น รวมทั้งคน สัตว์ และพืช ที่อาจทำให้เกิดโรคได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ไปจนถึงปัจจัยทางสังคมที่มีปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมักก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับโรคทางจิตใจเป็นส่วนใหญ่ (พัฒนา มูลฤกษ์ , 2539) นอกจากนี้สภาพแวดล้อมยังมีผลกระทบกับอารมณ์ของบุคคลได้ ความร้อน แสง เสียง มลพิษ สัมพันธภาพที่ไม่ดี อาจทำให้เกิดความเครียด ความมีระเบียบ ความสวยงาม สัมพันธภาพที่ดี ทำให้ผ่อนคลายความเครียด และเพิ่มความสามารถในการทำงานได้ (โยธิน ศันสนยุทธ และ จุมพล พูลภัทรชีวิน , 2539) และสภาพแวดล้อมที่ดียอมทำให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมที่ดี สิ่งที่ทำให้นักศึกษาพึงพอใจมากที่สุดคือ ความรู้สึกว่ามีความเป็นมิตร ให้การสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือ (Pace , 1984 อ้างถึงใน สำเนาวิชา จรรยาศิลป์ , 2538) สภาพแวดล้อมที่ไม่ดีก่อให้เกิดความเครียดได้ ซึ่งความเครียดมีผลต่ออารมณ์เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา ถ้าปรับตัวไม่ได้จะทำให้ร่างกายเจ็บป่วย อาจเป็นโรคกระเพาะอาหาร ถ้าใส่อักษบ ท้องผูก หอบหืด ภูมิแพ้ โรคประสาทและโรคจิต เป็นต้น เนื่องจากร่างกายและจิตใจไม่สามารถแยกจากกันโดยอิสระ (มุกดา สุขสมาน , 2537) จะส่งผลกระทบต่อความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาได้

สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยจึงมีความสำคัญและมีผลต่อความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประนอม รอดคำดี (2538) ที่พบว่า คุณภาพบริการสวัสดิการและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนความสุขสมบูรณ์ของนิสิตนักศึกษา

จากเหตุผลในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการด้านกิจการนักศึกษาและด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย กับความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษายาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษายาบาล อันจะส่งผลให้นักศึกษามีการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น และเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการป้องกัน ดูแลรักษา ส่งเสริม และฟื้นฟูสุขภาพของประชากรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาลในด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา การงานอาชีพ และจิตวิญญาณ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการด้านกิจการนักศึกษา ได้แก่ งานวินัยนักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานบริการหอพักนักศึกษา และ ด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย ได้แก่ สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต สภาพทางจิตสังคม กับ ความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาล
3. เพื่อพยากรณ์ความสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย เป็นตัวพยากรณ์

ปัญหาการวิจัย

1. ความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อยู่ในระดับใด
2. การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับความสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาลหรือไม่
3. การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย สามารถพยากรณ์ความสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาลได้หรือไม่

แนวเหตุผลและสมมุติฐานการวิจัย

ความสมบูรณ์ หมายถึง ความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา การงานอาชีพ และด้านจิตวิญญาณ การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษาช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านสติปัญญา สังคม เอกลักษณ์ อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ อีกทั้งพฤติกรรมของนักศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา และสภาพแวดล้อมนี้ยังเป็นปัจจัยประการหนึ่ง ที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา (สำนาว์ ขจรศิลป์ , 2539) จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม คุณภาพบริการสวัสดิการและสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนความสมบูรณ์ของนิสิตนักศึกษา (ประนอม รอดคำดี , 2538) นอกจากนี้ยังพบว่ากิจการนักศึกษา ได้แก่ งานหอพัก งานวินัยนักศึกษา และงานกิจกรรมนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้าน

สภาพแวดล้อมได้แก่ สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษา สภาพทางกายภาพของแหล่งฝึกปฏิบัติ สภาพทางกายภาพของวิทยาลัย และจำนวนนักศึกษาในห้องเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งคุณภาพชีวิตจำนวน 6 หมวดนั้นในแต่ละหมวด มีบางส่วนที่สอดคล้องกับความสุขสมบูรณ์ทั้ง 6 ด้านด้วย

จากแนวเหตุผลข้างต้น จึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยดังนี้

1. การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษา ได้แก่ งานวินัยนักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานบริการหอพักนักศึกษา และ ด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย ได้แก่ สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต สภาพทางจิตสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับ ความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาล
2. การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษา ได้แก่ งานวินัยนักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานบริการหอพักนักศึกษา และ ด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย ได้แก่ สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต สภาพทางจิตสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาลได้

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปีการศึกษา 2541

เฉพาะเพศหญิง

2. ตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1 ตัวแปรต้น มีดังนี้

2.1.1 การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษา ได้แก่ งานวินัยนักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานบริการหอพักนักศึกษา

2.1.2 สภาพแวดล้อมของวิทยาลัย ได้แก่ สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต

สภาพทางจิตสังคม

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสุขสมบูรณ์ ประกอบด้วยการใช้ชีวิตทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา ด้านการงานอาชีพ และด้านจิตวิญญาณ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การดำเนินการด้านกิจการนักศึกษา หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล เกี่ยวกับการดำเนินการในกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล ที่ไม่ใช่การเรียนการสอนในห้องเรียนและไม่คิดหน่วยกิต ได้แก่

1.1 งานวินัยนักศึกษา หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการเผยแพร่ ติความกฎ ระเบียบให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คุ่มครองสิทธิ เสรีภาพ นักศึกษา ระวังพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของนักศึกษา รักษาบรรยากาศการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา

1.2 งานกิจกรรมนักศึกษา หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการดำเนินการกิจกรรมนอกชั้นเรียนของนักศึกษา การจัดสถานที่ อุปกรณ์กีฬา ยานพาหนะ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ เข้าใจตนเองและสังคมดีขึ้น

1.3 งานบริการหอพักนักศึกษา หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล เกี่ยวกับการดำเนินการบริการจัดที่พักอาศัยของนักศึกษา สภาพแวดล้อม ความสะอาด ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย ราคายุติธรรม การจัดอุปกรณ์ประจำหอพัก คอมพิวเตอร์ และจัดระบบที่ปรึกษาหอพัก ให้แก่นักศึกษา

2. สภาพแวดล้อมของวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ของวิทยาลัยพยาบาล ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการของนักศึกษา ได้แก่

2.1 สิ่งมีชีวิต หมายถึง พืช สัตว์ และลักษณะของคนที่ไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.2 สิ่งไม่มีชีวิต หมายถึง สภาพทางกายภาพของ อาคารเรียน สถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ แสง เสียง อากาศ เป็นต้น

2.3 สภาพทางจิตสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักศึกษา

3. ความสุขสมบูรณ์ หมายถึง การที่นักศึกษาพยาบาลมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชีวิตทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา การงานอาชีพ และด้านจิตวิญญาณ อย่างต่อเนื่อง โดยรักษาสมดุลด้านต่างๆ ของชีวิตอย่างมีระบบ ประกอบด้วยการใช้ชีวิต 6 ด้าน คือ

3.1 ด้านร่างกาย หมายถึง การที่นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมที่เหมาะสมด้านการป้องกันโรค ดูแลตนเองด้านสุขภาพ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รักษาความปลอดภัยทั้งจากอุบัติเหตุ การใช้ยา และจากสภาพแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้

3.2 ด้านสังคม หมายถึง การที่นักศึกษาพยาบาลแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมหรือเสียสละเพื่อชุมชน การรักษาสภาพแวดล้อม และการตระหนักรู้ด้านสังคมในเรื่องของการปฏิบัติตนต่อบุคคลอื่น

3.3 ด้านอารมณ์ หมายถึง การที่นักศึกษาพยาบาลแสดงออกถึงการตระหนักรู้ด้านเพศสัมพันธ์และอารมณ์ มีความรู้สึกต่อตนเองและต่อการมีชีวิตอยู่ในทางที่ดี มีการจัดการทางด้านอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำ

3.4 ด้านสติปัญญา หมายถึง การที่นักศึกษาพยาบาลแสดงออกถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีเพื่อขยายพรมแดนความรู้ไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตน มีการพัฒนาความรู้ความสามารถทางสติปัญญาและมีการติดตามความเคลื่อนไหวทางสังคมอยู่เสมอ และมีการพัฒนาทักษะทุกด้านของตน

3.5 ด้านการงานอาชีพ หมายถึง การที่นักศึกษาพยาบาลแสดงออกถึงความพึงพอใจต่อการทำงานที่รับผิดชอบ การเรียน และมีความรู้สึกด้านดีต่อการทำงานนั้น ๆ

3.6 ด้านจิตวิญญาณ หมายถึง การที่นักศึกษาพยาบาลแสดงออกถึงการแสวงหาความหมาย และการมีเป้าหมายของชีวิต แสดงความรู้สึกด้านดีงามต่อชีวิตและธรรมชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการด้านกิจการนักศึกษา ในงานวินัยนักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานบริการหอพักนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษาพยาบาล

2. นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการดูแลนักศึกษาพยาบาลที่มีความสุขสมบูรณ์ในระดับต่ำ ให้มีความสุขสมบูรณ์สูงขึ้น และพัฒนานักศึกษาที่มีความสุขสมบูรณ์สูงอยู่แล้ว ให้มีความสุขสมบูรณ์สูงยิ่งขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

